

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Utjämningskommittén (Fi 2022:03)

Beslut vid regeringssammanträde den 20 april 2023

Ändring i uppdraget

Regeringen beslutade den 29 april 2022 kommittédirektiv om en ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämning (dir. 2022:36).

Kommittén får nu även i uppdrag att föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen på tillväxten.

Utredningstiden ligger fast. Uppdraget ska alltså redovisas senast den 3 maj 2024.

Uppdraget att föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner

Den förväntade demografiska utvecklingen framöver innebär att antalet personer som inte är i arbetsför ålder ökar mer än antalet personer i arbetsför ålder. Det påverkar skatteunderlagets utveckling negativt samtidigt som det leder till ett ökat kostnadstryck på välfärdstjänsterna. Denna utveckling innebär försämrade förutsättningar för kommunsektorns finansiering och det kan leda till kommunalskattehöjningar. En skattechöjning ger ett ökat ekonomiskt utrymme i budgeten för den enskilda kommunen eller regionen på kort sikt, men innebär risk för en negativ påverkan på arbetskraftsutbudet och därmed risk för sammantaget negativa samhällsekonomiska effekter.

Det kommunalekonomiska utjämningsystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar som t.ex. åldersstruktur. Systemet spelar en viktig roll för att motverka att kommuner och regioner ska behöva ha en relativt hög skattesats på grund av strukturella och opåverkbara faktorer och därmed för att motverka stora skillnader i skattesats. Utjämningskommittén har i uppdrag att se över om utjämningsystemet uppfyller sitt syfte, och vid behov föreslå ändringar. Det kommunalekonomiska utjämningsystemet ska dock inte utjämna för alla skillnader, t.ex. inte för påverkbara faktorer såsom ambitionsnivå och effektivitet. En förmåga att driva verksamheter mer effektivt än andra kommuner respektive regioner kan skapa utrymme för en lägre skattesats, och en ineffektivt bedriven verksamhet kan leda till behov av en högre skattesats. För att motverka höga och ökande skattesatser kan det därför behövas ytterligare åtgärder riktade mot kommuner och regioner som syftar till att främja ett effektivt resursutnyttjande.

Utjämningskommittén ska enligt de ursprungliga direktiven undersöka om och i så fall hur utformningen av inkomstutjämnningen påverkar incitament att stimulera tillväxt i kommuner och regioner med olika strukturella förutsättningar, och genomgående i sitt arbete analysera en eventuell påverkan av utjämningsystemet på utveckling och tillväxt. Bakgrunden till uppdraget är att inkomstutjämnningen enligt ekonomisk teori kan vara tillväxthämmande, bl.a. genom att den kan leda till att skattesatser sätts högre eftersom den negativa effekten på arbetskraftsutbudet som inkomstskatten kan ge upphov till endast till mindre del drabbar den enskilda kommunen eller regionen. Mot bakgrund av de försämrade förutsättningarna för kommunsektorns finansiering framöver kan det finnas ett behov av åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämnningen på tillväxten, t.ex. genom incitament som motverkar höjningar av skattesatser.

Kommittén ska därför

- analysera orsakerna till skillnader i skattesatser mellan kommuner respektive mellan regioner,
- lämna förslag på åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämnningen på tillväxten, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Redovisning av uppdraget

Utredningstiden ligger fast. Uppdraget ska alltså redovisas senast den 3 maj 2024.

(Finansdepartementet)